

AV-strategier og teknikker

Af Jeanette Hølleddig Mikkelsen, audiologopæd, LSLS Cert. AVT

Denne oversigt er ment som inspiration til forældre til børn med høretab, som ønsker at implementere auditive og sproglige strategier i hverdagen med deres barn.

Materialet er udarbejdet på opfordring af medlemmer i Decibel og efter ønske fra familier, som enten ikke er blevet tilbudt et AVT-forløb, eller familier, som venter på at kunne starte op i et forløb.

Det kan ikke erstatte et individuelt tilrettelagt AVT-forløb, som gennemføres med en AVT-terapeut/audiologopæd i hospitalsregi på en audiologisk afdeling, i tæt samarbejde med audiologer, læger mv.

AUDITIV FØRST

Auditiv først er essentiel for AVT-metoden. Auditiv først handler om at sikre, at barnets hjerne får størst mulig adgang til lyd i alle vågne timer, og samtidig styrke det auditive cortex bedst muligt ved at vænne hjernen til at lytte først, før den præsenteres for f.eks. visuelle stimuli.

Når man har et høretab, bruger hjernen typisk andre sanser i højere grad end ellers, og hørelsen bliver derfor ikke trænet op, hvis man ikke gør en særlig indsats, selv om man bliver behandlet med passende høreteknologi (høreapparater, CI, Bahs).

Den auditive sans hos børn med høretab har derfor brug for ekstra opmærksomhed og plads for at kunne udvikle sig, så at barnet får mulighed for at udvikle sig alderssvarende (eller udvikle sit fulde potentiale) ift. hørelse, talesprog og sociale kompetencer.

Sørg for at barnets høreteknologi virker optimalt hver eneste dag, og reager hurtigt med fejlfinding og evt. reparation, hvis udstyret ikke virker som det skal. Det er f.eks. en god idé at lave Linglyds-tjek med barnet et par gange om dagen eller så ofte som det er muligt.

Herudover kan du styrke barnets auditive funktion ved at tænke "auditivt før visuelt" og indarbejde dette i alle tænkelige situationer med barnet, f.eks. at vænne dig til at omtale ting, før dit barn ser dem, så den auditive hjerne får et lille forspring.

OBS: Tænk også hvordan du placerer dig, når du kommunikerer med dit barn. Se mere under strategien OPTIMAL PLACERING.

Eksempler på hvordan strategien kan bruges i praksis

- Væn barnet til at få sin høreteknologi på med det samme, når det vågner om morgenen, og først tage det af, når det skal sove. Trænger barnet til en pause pga. udfordrende lyttemiljø, bør så tænke i hvil eller stilleaktiviteter i et stille rum, fremfor at barnet tager sin høreteknologi af.
- Sig f.eks.: ”Nu tager vi jakker på”, FØR du henter jakkerne, og FØR du med kropssprog og blikretning viser, at I snart er på vej ud af døren.

AUDITIV SANDWICH

Auditiv sandwich kan relateres til strategien Auditiv først. I nogle situationer er det - efter den rene auditive præsentation (gennem hørelsen) - nødvendigt eller naturligt at give barnet supplerende visuel (eller taktil) information for at sikre, at barnet ved, hvad der tales om. Det kunne f.eks. være at kigge hen på dét, der tales om, pege, vise et stykke legetøj, eller lignende. For at hjælpe barnet endnu bedre til at lære sprog via hørelsen, er det en god idé at gentage informationen auditivt endnu en gang efterfølgende.

Udførelse af auditiv sandwich:

1. Auditiv input gives først (1-3 gange) for at sikre, at fokus er på at lytte.
2. Visuel/taktil input kan gives
3. Auditiv input gentages

Eksempel på hvordan strategien kan bruges i praksis

1. ”Jeg har købt **fastelavnsboller** til os”
2. Viser fastelavnsbollerne, og de spises...
3. Tal om, hvordan fastelavnsbollerne smagte osv.

AKUSTISK HIGHLIGHTING

Denne strategi går ud på at hjælpe barnet med at rette sin opmærksomhed på bestemte lyde, ord, grammatiske strukturer eller sætninger. Med sproglige virkemidler kan du – på samme måde som man highlighter eller overstreger vigtige ord i en tekst – highlighte vigtige sproglyde, ord eller passager i et ord eller en sætning. Strategien er god at bruge sammen med strategien EXTEND/EXPAND, hvis du gerne vil have dit barn til at lære noget nyt, eller hvis du vil hjælpe det til at korrigere forkert udtale eller mangelfuld sætningsopbygning.

Sådan highlighter du: Du kan f.eks. HVISKE/øge stemmestyrken/lægge tryk på/forlænge/holde en kort pause før eller efter/ ændre din intonation, når du siger lyden, ordet, den grammatiske struktur eller sætning, du gerne vil have dit barn til at rette opmærksomhed på.

OBS! Det at HVISKE betegnes af og til som en strategi i sig selv. I almindelig tale er vokallydene meget dominerende, hvilket kan gøre det svært for dit barn at rette opmærksomheden mod de konsonantlyde, det er i gang med at lære. Hvis du hvisker til dit barn, bliver konsonantlydene meget tydelige, hvilket gør det nemmere for dit barn at høre disse sproglyde i talt sprog.

Eksempel på hvordan strategien kan bruges i praksis

- Barnet: "Mig vil gerne have mere æble"
- Voksen: "Du siger: *JEG* (siges med tryk på og kort pause efterfølgende) vil gerne have mere æble". Se med FORVENTNINGSFULDT BLIK på barnet og giv VENTETID, for at give barnet mulighed for at imitere, inden du opfylder barnets ønske om mere æble.

AUDITORY CLOSURE

Auditory closure går ud på, at den voksne påbegynder en sang, en remse eller en sætning, men herefter stopper midt i sætningen og kigger forventningsfuldt på barnet for at opmuntre det til at fylde "hullet" ud og på denne måde færdiggøre det, den voksne er i gang med at sige. Strategien er en god igangsætter for barnets sprogproduktion. Desuden træner den barnets hjerne i at "lukke huller", dvs. at få mening ud af en sætning, som den kun hører dele af, hvilket rustet barnet til at klare tilsvarende opgaver i et udfordrende lyttemiljø.

For at strategien giver mening, er det vigtigt at barnet har en reel chance for at vide, hvad det forventes at sige. F.eks. kan strategien bruges på en velkendt sang, remse eller sætning, eller hvor det ud fra situationen giver sig selv, hvilket ord barnet skal sige.

Eksempler på hvordan strategien kan bruges i praksis

- "Ej, prøv lige at se, der kommer jo en lille...". Barnet siger "kat", eller "miau", afhængigt af alder og udvikling.
- "Okker gokker gummiklokker, erle...". Barnet færdiggør remsen og siger: "...perle pif, paf, puf!".

EXPAND/EXTEND – UDVIDE BARNETS SPROG

EXPAND/EXTEND – UDVIDE BARNETS SPROG handler om, at vi hele tiden skal hjælpe barnet videre til det næste step i udviklingen. F.eks. kan den voksne, når han/hun kommunikerer med barnet, på en naturlig, interesseret og anerkendende måde gentage dét, barnet netop har sagt, men tilføje en smule mere information og/eller modificere (korrigere) det, barnet siger, så barnet får en ny sproglig viden, som det kan bruge i sin fortsatte udvikling.

Strategien passer perfekt til en anerkendende tilgang, dvs. at man i stedet for at rette på barnets sprogproduktion (negativt) giver positiv respons på det, barnet siger, og blot gentager det, barnet siger med korrekt udtale/ordvalg/grammatik el. lignende. En anerkendende tilgang er vigtig for at bevare barnets motivation for at lære sprog.

Herudover kan strategien minde os om at være gode sprogmodeller og generelt anvende sprog til barnet, der ligger et niveau over det, barnet selv producerer, så barnet hele tiden har mulighed for at udvikle sig.

Eksempel på hvordan strategien kan bruges i praksis

- Dit barn peger på en klase bananer på køkkenbordet, og siger: «banan». Du siger anerkendende: "Ja, det er banan-er. Vil du hjælpe med at skylle banan-erne, og lægge dem op til de andre frugter?"

FORVENTNINGSFULDT BLIK

Det forventningsfulde blik kan gives som et signal til barnet om, at man forventer en verbal respons fra ham/hende. Strategien er meget effektiv, hvis man samtidig giver VENTETID, lige som den med fordel kan bruges i kombination med andre strategier som f.eks. AUDITORY CLOSURE og TURTAGNING. Gennem brug af strategien hjælpes barnet til at forstå, at det selv er en vigtig del af kommunikationen.

Ideer til udførelsen: søg øjenkontakt med barnet, løft øjenbrynene, smil opmuntrende, nik, læn dig en smule ind mod barnet, evt. med hovedet lidt på skrå OG vent...

Eksempel på hvordan strategien kan bruges i praksis

- "Lad os læse en bog. Hvilken bog synes du vi skal læse?" Afvent barnets svar, idet du viser barnet et FORVENTNINGSFULDT BLIK

FÆLLES OPMÆRKSOMHED

Fælles opmærksomhed er en grundlæggende form for kommunikation, hvor forælder og barn kommunikerer om et fælles fokus eller emne. Barnet begynder typisk at udvikle denne færdighed i 6-9 måneders alderen, men det er en god idé at begynde at øve fælles opmærksomhed endnu tidligere.

Når vi har fælles opmærksomhed på dét, vi ser og oplever sammen, kobles sproget helt naturligt på noget meget konkret. På den måde bliver sproget mere meningsfuldt for barnet, og det kategoriseres og lagres i barnets hukommelse sammen med al anden meningsfuld sproglig læring.

Eksempler på hvordan strategien kan bruges i praksis

- Undersøg og se på ting sammen, mens I taler om dem (f.eks. en mariehøne, et blad, en støvsuger, vaskemaskinen, en strømpe med hul i eller barnets legetøj).
- Involver dig i leg med barnet, inddrag barnet i huslige aktiviteter osv.

GENTAGELSE

Denne strategi kan anvendes på flere måder og kan opdeles i følgende to dele:

GENTAGELSE – med fokus på høreelse

Hvis barnet ikke reagerer på det, du siger (selv efter ventetid og forventningsfuldt blik), eller hvis det spørger: "Hvad sagde du?", kan der være flere grunde til det:

- barnet har ikke hørt, hvad du sagde

- barnet har ikke forstået, hvad du sagde
- barnet har hørt og forstået hvad du sagde, men er usikker på, om det har hørt/forstået rigtigt

I alle tilfælde er det en god idé at spørge: "Hvad hørte du?", for at give barnet mulighed for at vise, at det har hørt, for at lære det at være auditiv opmærksom og/eller lære at stole på sin hørelse.

Hvis det herefter viser sig, at barnet ikke har hørt/forstået hvad du sagde, kan du gentage og evt. omformulere, hvis det er nødvendigt.

GENTAGELSE – med fokus på sprog

Når barnet er i gang med at lære sprog, er jeres gentagelser af ord, begreber og sætninger i forskellige relevante situationer med til at styrke barnets brede forståelse af pågældende ord/begreb/sætning.

Er barnet i gang med selv at producere sprog, og du ønsker at hjælpe barnet med indirekte at korrigere f.eks. udtale, grammatiske fejl eller lignende, kan du på en anerkendende måde gentage det barnet siger, idet du anvender/modellerer korrekt udtale, brug af ordforråd eller grammatisk struktur.

Eksempel på hvordan strategien kan bruges i praksis

- "Fik du spist din müslibar i dag?" Barnet svarer ikke, selv om du giver VENTETID og anvender FORVENTNINGSFULD BLIK. Du spørger: "HVAD HØRTE DU?" Og afventer igen. Barnet siger: "Spist?". "Ja, fik du spist din müslibar? Det var den, der var pakket ind i grønt papir i din madpakke". Barnet svarer herefter.
- Barnet leger med små figurer og siger: «Drengen skal op på sengen og sove». Du siger: "God idé. Drengen skal op *i* sengen og sove".

"HVAD HØRTE DU?"

Når et barn med høretab ikke svarer, eller siger "Hvad?" eller "Hvad siger/sagde du?", efter du har sagt en besked eller sætning, er det ikke nødvendigvis et udtryk for, at barnet ikke har hørt, hvad du sagde. Det kan være en strategi, barnet bruger, fordi det er usikkert på, om det hørte rigtigt, ikke forstår (dele af) hvad du sagde, eller fordi barnet ikke har sin fulde auditive opmærksomhed på det, du siger.

Når du bruger strategien: HVAD HØRTE DU?, efterfulgt af strategien VENTETID og FORVENTNINGSFULD BLIK til dit barn, lærer du det at stole på sin hørelse og tage ansvar for at lytte efter første gang. Herudover kan du blive klogere på, hvilke ord/sætninger dit barn forstår eller ikke forstår.

Eksempel på hvordan strategien kan bruges i praksis

Se ovenfor

MOTHERESE/FATHERESE/PARENTESE

Strategien kan beskrives som den syngende tale, som særligt forældre bruger helt naturligt til små babyer. Den er karakteriseret ved korte sætninger, som ofte gentages og siges langsommere end ved normal tale. Ud over den syngende stemme anvendes ofte en mere overdreven intonation, og tonelejet der bruges, er typisk en oktav højere end normalt.

Strategien er god at bruge til mindre børn, da man ved at bruge den lynhurtigt fanger og fastholder barnets interesse i at lytte til sproget og kommunikere (non-verbalt/verbalt).

I forhold til børn med høretab kan det være en god idé at fortsætte med at bruge strategien lidt længere end normalt, da den er meget effektiv i den fase, hvor barnet er i gang med at lære sprog. På den måde tager man højde for evt. sprogforsinkelse pga. høretabet.

Vær opmærksom på, at strategien typisk bruges i face-to-face kommunikation med barnet, med øjenkontakt. Øjenkontakten mellem barn og forælder er en vigtig komponent i den tidlige kommunikation. For at sikre at barnet med høretab lærer sprog gennem hørelsen (og ikke øjnene), er det dog også vigtigt at også at anvende strategien i situationer, hvor der ikke er øjenkontakt.

Eksempel på hvordan strategien kan bruges i praksis

Barnet er lige vågnet, og du taler til det med syngende stemme: "Godmorgen lille skat, er du lige vågnet? Godmorgen! Har du sovet godt? Ja, jeg tror du har sovet dejligt. Men du er vist stadig en lille smule træt (barnet gaber, og du imiterer gabet), uh ja, hvor er du træt, lille mus..."

MODELLERE SPROG

Børn har brug for gode sprogmodeller, børn og voksne, til at spejle sig i når det skal udvikle sig optimalt sprogligt og socialt. Sprogmodeller viser barnet, hvordan sprog bruges i praksis, og ved at se og høre eksempler på dette lærer dit barn endnu mere om sproglyde, ord, grammatik, pragmatik, sociale spilleregler osv. Modeller af passende sprog kan også give barnet inspiration og mod til selv at byde ind i kommunikationen (f.eks. via stilladsering).

Som forælder har du det største kendskab til dit barns sproglige kunnen her og nu. Du vil derfor på en meningsfuld måde være i stand til at modellere grammatisk korrekt og pragmatisk passende sprog, som ligger et niveau over dit barns, og som derved udfordrer optimalt. På den måde hjælper du dit barn videre i sin sproglige udvikling.

Eksempel på hvordan strategien kan bruges i praksis

Børn eller voksne kan f.eks. være gode sprogmodeller i spisesituationen, hvor de viser hvordan man beder om mad: "Mere æble", "Må jeg få mere ris?", "Vil du række mig mælken?"

OPTIMAL PLACERING (POSITION)

Strategien retter fokus mod hørelsen og er relateret til AUDITIV FØRST.

Når man i den auditive-verbale tilgang ønsker at barnet skal styrke sin auditive funktion, er det med baggrund i, at hjernen pga. høretabet har tillært sig at stole mere på barnets andre sanser, som derfor er blevet styrket og har erobret mere kapacitet i hjernen. For at tilbageerobre kapacitet til den auditive sans, er det vigtigt at man, i alle situationer, hjælper barnets hjerne med at blive præsenteret for auditive stimuli (lyd) før fx visuelle eller taktile stimuli (noget det kan se eller føle).

Når du kommunikerer med barnet, er det derfor vigtigt, at du placerer dig sådan, at det er mest oplagt for barnet at være auditiv før visuel. Ofte vil det være nemmest at placere sig naturligt ved siden af barnet eller, hvis det er et mindre barn, at sidde med det på sit skød. Er det mest naturligt at sidde over for barnet, kan man sørge for, mens man taler, at aflede barnet med eksempelvis legetøjet man har fælles opmærksomhed på, og på den måde sikre at barnet stimuleres med sprog gennem hørelsen alene. Sidstnævnte placering kræver dog megen opmærksomhed fra den voksne, da børn med høretab er ekstremt hurtige til at aflæse visuelle signaler. En face-to-face placering, hvor barnet samtidig aflæser mimik, mundaflæser eller på anden måde forsøger at afkode ikke-auditive signaler, er IKKE en god idé, når man går efter en auditiv-verbal udvikling.

OPTIMAL PLACERING handler også om at rette opmærksomhed på afstanden mellem lyden og barnets høreteknologi. Når man vil sikre at barnet har bedst mulig adgang til lyd og dermed de mest optimale betingelser for at lytte til samt lære sprog, er kort afstand mellem den der taler og barnets høreteknologi en vigtig faktor.

Erfarne lyttere med høreteknologi kan typisk høre normal tale på 3-5 meters afstand, men hvis der samtidig er konkurrerende baggrundsstøj, bliver det rigtig svært. Er barnet i et lyttemiljø med baggrundsstøj, som i fx pasningstilbud eller skole, bør man implementere høretekniske hjælpemidler, holddeling og tydelig klasseledelse, for at sikre at barnet får så meget med som muligt.

Eksempel på hvordan strategien kan bruges i praksis

Den voksne leger med barnet og har placeret sig ved siden af barnet. Anvender samtidig strategierne SELF-TALK OG PARALLEL-TALK, ved f.eks. at lege parallelt med barnet og italesætte det han/hun eller den figur man styrer gør og siger, samt ved at sætte ord på det, man kan se barnet gør.

SABOTAGE

Når forældre eller andre i en situation med barnet konstruerer et overraskende set-up eller handler uventet, vil det give barnet en oplagt anledning til at reagere verbalt og deltage i kommunikationen. SABOTAGE kan på mange måder ses som en uventet, men underholdende forhindring på vejen, som skal løses, før man kan komme videre. Strategien kan bruges til at skabe spænding og et overraskelsesmoment, og samtidig at skabe en situation, der kan resultere i læring.

Konstruerede situationer, hvor du f.eks. bytter et ord ud med et andet, så en ellers kendt sætning ikke giver mening, eller hvor du bytter en vigtig genstand ud med en anden, gemmer den eller sætter den ud af

funktion, kan give jer mulighed for at øve f.eks. aktuelle lyde, ord, sætninger og pragmatiske færdigheder på en anderledes og motiverende måde.

Eksempler på hvordan strategien kan bruges i praksis

-
- "Kan du finde dine strømper i køleskabet?"
- "Jeg stiller lige smørret i badekarret"
- Gemme yndlingslegetøjet et uventet sted og lede efter det sammen
- Give barnet mors/fars jakke på, og omvendt
- "Spilde" en klat avokado på kinden, og afvente barnets reaktion
- Højtlesning af velkendt bog: erstat navnet på person i fortællingen på en familær person.

SELF TALK / PARALLEL TALK

Self-talk og Parallel-talk er tæt forbundne og handler om, at den voksne er særlig opmærksom på at stimulere barnet med sprog, der passer til situationen, fx i forbindelse med dagligdags rutiner.

Hvor self-talk handler om at den voksne i situationen sætter ord på, hvad den voksne *selv* foretager sig, ser, tænker, hører osv., er parallel-talk relateret til barnet. Her sætter den voksne sig i barnets sted, og beskriver hvad *barnet* foretager sig, ser, tænker, hører osv.

Børn med typisk hørelse har optimal adgang til at lytte til sprog i alle vågne timer allerede fra ca. 20. graviditetsuge og frem. Til sammenligning har børn med et høretab ofte mindre lytteerfaring, pga. perioder med begrænset eller mindre optimal adgang til lyd. Det betyder, at vi er nødt til at udnytte enhver anledning til at give barnet mere erfaring med at lytte til meningsfyldt sprog, så det har et tilstrækkeligt stort erfaringsgrundlag til at udvikle alderssvarende sprog.

OBS! Det kan være en god idé at have barnets aktuelle udviklingsniveau i baghovedet, når du anvender strategierne. Hvis sproget, du bruger, er alt for simpelt eller alt for komplekst, begrænser det barnets udbytte.

Eksempel på hvordan strategien kan bruges i praksis

- PARALLEL-TALK: Barnet leger med en bamse, vugger den, og lægger den derefter til at sove. Du italesætter det barnet gør, ved f.eks. at sige: "Nå, bamse er træt. Den er så blød. Godt du lægger den til at sove. Godnat bamse, sov godt. Årh, skal den også have et lille kys..."
- SELF-TALK: Sæt ord på det du laver, fx når du finder/laver mad, giver barnet tøj på, sorterer vasketøj, rydder op osv.

TURTAGNING

Turtagning eller serve-and-return interaktioner mellem forælder og barn, bør være i fokus tidligt, da de har en stor betydning ift. at udvikle og forme barnets hjerne, for den kommunikative udvikling samt tilknytningen mellem barn og forælder.

Strategien kan anvendes før barnet har udviklet et verbalt sprog, og helt små babyer vil typisk instinktivt tage initiativ til at "sende en serv" af sted til forælderen, som så "returnerer" et respons og afventende ser forventningsfuldt på barnet. På denne måde opmuntres barnet til at fortsætte kommunikationen.

Med turtagning bliver barnet opmærksom på, at kommunikation er en to-vejs-aktivitet, der både handler om at lytte opmærksomt til, hvad den anden part siger, samt selv at bidrage til kommunikationen.

I takt med at barnet bliver større, ændrer indholdet i kommunikationen sig, men strategien vil fortsat have en vigtig plads ift. at styrke barnets sproglige og kommunikative kompetencer.

Strategierne FORVENTNINGSFULDT BLIK og VENTETID hører uløseligt sammen med denne strategi. Desuden er ÅBNE SPØRGSMÅL oplagte at bruge sammen med strategien, da de inviterer til at fortsætte turtagningen.

Eksempel på hvordan strategien kan bruges i praksis

- Forælder til baby: "Er du så glad?" (ser FORVENTNINGSFULDT på barnet og giver VENTETID). Baby søger øjenkontakt og smiler/griner igen. Forælder: "Ja, du er en charmetrold" (ser igen FORVENTNINGSFULDT på barnet). Barnet siger "aaa". Forælder siger: "Og du snakker til far/mor. Hvor er du dygtig. Kan du sige mere?" (afventer igen), osv.
- Sørg for at have samtaler med dit barn uanset alder, som naturligt lægger op til "mange ture", så samtalen holdes i gang, og barnet får god træning i opmærksomhed og udvikler gode samtalekompetencer.

VENTETID

Børn, der har et høretab og er i gang med at lære sprog, har brug for voksne, der kan lære barnet sprog, herunder fx at modellere sprog i meningsfulde situationer. De har ligeledes brug for voksne, der giver barnet **tid** til at processere og forstå sprog, samt **tid** og opmuntring til selv at byde ind med sprog.

Brug strategien VENTETID umiddelbart efter du har sagt en sætning, stillet et spørgsmål, sagt et ord / en sætning du gerne vil have barnet til at imitere, givet barnet en opfordring eller lignende. Vent (vær stille!), tæl til 10 (ikke højt!), og se forventningsfuldt på barnet, mens du evt. løfter øjenbrynene osv. (Se under FORVENTNINGSFULDT BLIK). Når du bruger strategien VENTETID i kommunikationen med dit barn, sender du et tydeligt signal til barnet om, at du anser det som en vigtig kommunikationspartner.

OBS! VENTETID bruges ofte i kombination med andre strategier, fx AUDITIVT FØRST, AUDITORY CLOSURE, FORVENTNINGSFULDT BLIK, GENTAGELSE, HVAD HØRTE DU? & TURTAGNING.

Eksempel på hvordan strategien kan bruges i praksis

Giv fx dit barn små opgaver eller instruktioner i løbet af dagen, såsom: "Kan du finde en klud til at tørre bordet med?", efterfulgt af VENTETID. Se med FORVENTNINGSFULDT BLIK på barnet og afvent, at barnet viser forståelse og begynder at handle på instruktionen.

ÅBNE SPØRGSMÅL

Når du anvender ÅBNE SPØRGSMÅL, giver du dit barn mulighed for at engagere sig i samtalen og svare med længere sætninger. Du kan f.eks. spørge: "Hvad skete der? Hvad gjorde du? Hvorfor tror du...?"

ÅBNE SPØRGSMÅL lægger op til dialog, og styrker barnets kommunikative færdigheder. Det modsatte af ÅBNE SPØRGSMÅL er spørgsmål, der kan besvares meget kort og ikke lægger op til dialog, men derimod snarere lukker for samtalen (fx ja/nej-spørgsmål).

Hvis barnet ikke kan besvare dit ÅBNE SPØRGSMÅL, kan du hjælpe det i gang ved at foreslå ord eller sætninger, det kan bruge til at besvare spørgsmålet.

Eksempel på hvordan strategien kan bruges i praksis

- Spørg ind til dit barns dag. Spørg f.eks. "Hvad lavede I til gymnastik i dag?", og stil flere uddybende spørgsmål til barnets svar. Pas på, at spørgsmålene ikke bliver alt for brede. F.eks. bliver et spørgsmål som "Hvad har du lavet i skolen i dag?" nemt blive for uoverskueligt for barnet at svare på. I stedet kan du bede barnet fortælle om tre ting, det har oplevet i skolen, eller spørge mere konkret ind.

Referencer/Litteratur

- *Sherrí Fickenscher & Elizabeth Gaffney (redigeret af Cheryl L Dickson): Auditory Verbal Strategies to Build Listening and Spoken Language Skills, 2016*
- *Jane Lignel Jøsvassen, Signe Bennekou Wischmann og Lone Percy-Smith: I skole med høretab, 2022*
- *Lone Percy-Smith & Karen Lise Roslyng: (Cochlear): Barnets integrerede udviklingskalaer*